

problems: the stagnation and one-sidedness of managerial thinking, disorganization and the kind of «activity», the violation of democratic principles and the neglect of community opinion in the process of reviewing the steps of changes, lack of professionalism and strategy of transformation in the decisions, which lead to large and small crises in the education system (local, regional, and national). The nervous system, which is the managerial structure of education, should be in a constant «effective tone» of activity towards creating an enabling educational environment for the individual. The educational environment is one of the determining factors in shaping the future of society and the «new person», which will actively change the whole life of society.

Keywords: educational system, modern education culture, system crisis, joint activity, system flexibility, efficiency of management, democratic principles of system management, professionalism, managerial thinking, new management culture.

* * *

УДК 130.122:37.013

Великодна Є. М.,
кандидат філософських наук, доцент
кафедри виховання та культури здоров'я,
КВНЗ «Дніпропетровський обласний інститут
підсядипломної педагогічної освіти»
(Україна, Дніпро), iprojane@gmail.com

Духовне здоров'я як культурний феномен: філософсько-освітній підхід

Інтерпретація духовного здоров'я у онтологічному вимірі ґрунтується на розумінні самовизначення людини як життєдіяльності, здатності репрезентувати у формах суб'єктивної діяльності всезагальні властивості та зв'язки об'єктивної реальності. Маючи креативно-базовий характер, духовне здоров'я як міра здатності до творення культури та самотворення постійно залишається надзвичайно актуальною для будь-якого суспільства. Духовне здоров'я як поняття відображає рівень розвитку духовних потенцій людини та форми їх існування, оскільки душевне і духовне у людини в залежності від рівня свого розвитку та форми прояву можуть відображати не лише дійсну людську сутність та сутність її буття. Духовне здоров'я доцільно визначити як філософську категорію, яка визначає міру духовного розвитку особистості у вигляді позитивної спрямованості її смисложиттєвих орієнтирів, цінностей, ідеалів як виразу духовної природи людини та її справжнього буття у соціумі та світі. Найбільше значення для філософії освіти поняття духовного здоров'я має у контексті розкриття духовного удосконалення людини як головної мети освітньої діяльності.

Ключові слова: духовне здоров'я, філософія освіти, розвиток, особистість, культура, медіа культура.

У загальному соціокультурному плані основна проблема сучасного суспільства постає як проблема забезпечення духовного здоров'я особистості в умовах культурного простору, який стає медіа-культурним. Соціокультурний зміст концепту духовного здоров'я важливий також для розуміння соціальної обумовленості духовних цінностей особистості. У межах концепту духовного здоров'я існує можливість аналізувати соціально-освітні чинники формування духовного світу особистості, враховуючи загальнозначимі фактори, що дозволяє враховувати соціально-об'єктивний характер проблеми.

Розвиток культури у суспільстві, вплив на неї різних факторів і буття людини в культурі є однією з вічних проблем філософської рефлексії. Теоретичний аналіз показує, що до теперішнього часу в науковій літературі представлено понад 500 визначення поняття «культура». Узагальнюючи найбільш відомі визначення, культуру слід вважати результатом діяльності людини, що створює у процесі оволодіння силами природи і суспільства свою «другу природу», що одночасно формує, розпредмечує створене попередніми поколіннями, опановуючи різними способами діяльності, цінностями й ідеями, виробленими у процесі історичного розвитку [1, с. 16]. Нині на

перший план висувається проблема взаємовідношення культури з інформаційно-технологічним прогресом. «Питання про вплив техніки на культуру набув особливої актуальності в умовах формування інформаційного суспільства. Використання радіо й телефонів, телевізорів і магнітофонів, принтерів і сканерів, калькуляторів і комп'ютерів, глобальної інформаційної мережі стали виявляти все зростаючий і складний вплив не тільки на сферу матеріального виробництва і соціально-політичне життя суспільства, але й на її духовне життя, культурологічну складову суспільного буття», – вказує дослідниця Л. Семилетенко [10, с. 124].

Мета дослідження. Визначити специфіку духовного здоров'я як філософсько-освітнього феномену у контексті становлення медіа-інформаційного суспільства.

Негативні оцінки впливу інформаційних технологій на розвиток культури як середовища буття людини, включаючи і аналіз ризиків на її розвиток і відповідної здоров'я, є достатньо поширеними і мають різноманітний вигляд. Наприклад, дотримуючись думки про негативний вплив техніки на культуру, Х. Ортега-і-Гассет відзначає, що «сама техніка, являючись людині, з одного боку, у якості певної, у принципі безмежної, здатності, з іншого боку – приводить до небувалого спустошення людського життя, змушуючи кожного жити винятково вірою у техніку, і тільки в неї... От чому наш час – як ніколи технічний – виявився надзвичайно беззмістовним і порожнім» [8, с. 15].

З іншого боку, є негативні оцінки духовних результатів взаємодії інформаційних технологій та культури, у межах яких причиною цього визначається сама культура. Так, С. Лем доводить, що культура є засобом адаптації людини до випадковостей, системою умовностей, які допомагають нам примиритися з неприйнятними для нас явищами. «Тому культура – це помилка, своєрідні протези людства на шляху його еволюції. Технічна цивілізація замінює уявні цінності новими й у цьому сенсі знищує колишню культуру, зносить увесь цей непотрібний мотлох у музей минулого, проголошує можливість вільних дій людини, де раніше сліпий випадок був повінчаний з необхідністю» [6, с. 24].

Досить серйозними є і дослідження, у яких обґрунтовується позитивний з погляду розвитку та здоров'я людини результат взаємодії інформаційних технологій та культури. Перші визначаються як елемент, результат культурного розвитку, що впливає на всі сторони потенціалу розвиненого суспільства і відповідно такими, які забезпечують розширення можливостей розвитку та забезпечення здоров'я особистості. При цьому наявність проблем зі здоров'ям людини пояснюється недосконалістю інформаційних технологій, а механізм вирішення цих проблем бачиться на шляху підпорядкування останніх завданням духовно-культурного розвитку людства.

Зокрема, саме такі підходи лежали в основі найбільш поширених сьогодні соціальних концепцій – сталого розвитку, ноосферної цивілізації, глобального суспільства тощо. Засновник Римського клубу А. Печчеї у своїй книзі «Людські якості», відзначаючи явні проблеми з розвитком людських здатностей, вказує, що створене людиною технічне середовище послабило її фізично, притупивши біологічну активність. У результаті, чим

більш «цивілізованою» ставала людина, тим менше вона виявлялася здатною протистояти труднощам суворого зовнішнього середовища і тим більше потребувала медикаментозного захисту організму. Рівновага між інформаційно-технологічним і культурним прогресом, між прогресом і біофізичними здатностями людини виявилася серйозно порушеною. «Суть проблеми саме й полягає у невідповідності між створеною людиною дійсністю і тим, як вона її сприймає та як ураховує у своїй поведінці» – пише А. Печчеї [9, с. 76]. Необхідна духовно-культурна еволюція як найважливіша мета й основа людського розвитку. «Якщо ми прагнемо приборкати технічну революцію і спрямувати людство до гідного його майбутнього, то нам необхідно насамперед подумати про зміну самої людини, про революцію в самій людині» [9, с. 77].

Найбільш поширеними науковими визначеннями духовного здоров'я є ті, які прив'язують його до певних цінностей, що визначають сенс життя та спрямованість особистості. «У нашому розумінні, – пише, наприклад, М. М. Малярчук, – духовне здоров'я – це високий рівень самореалізації особистості, що характеризується автономністю, почуттям прекрасного, альтруїзмом, турботою про досягнення щастя, благополуччя й здоров'я для себе та для оточуючих людей, прийняттям відповідальності за долі світу. Це особлива напруга, пов'язана з потенційним змістом і цінностями, що вимагають здійснення вищого призначення людини з творчого перетворенню світу в ім'я Істини, Добра й Краси» [7, с. 143].

Інтерпретація духовного здоров'я у онтологічному вимірі ґрунтується на розумінні самовизначення людини як життєдіяльності, здатності репрезентувати у формах суб'єктивної діяльності всезагальні властивості та зв'язки об'єктивної реальності. Духовне здоров'я як категорія людського буття виражає здатність особистості до творення культури та самотворення; включає гармонію особистого, суспільного і природного; високі моральні принципи, мотивацію діяльності, особистісну відповідальність тощо. Маючи креативно-базовий характер, духовне здоров'я як міра здатності до творення культури та самотворення постійно залишається надзвичайно актуальною для будь-якого суспільства.

У той же час духовне здоров'я може бути інтерпретоване і як ціннісний ідеал, що визначається певним соціокультурним контекстом, проте не лише у тому сенсі, що його формують зовнішні вимоги щодо духовності особистості, а й з врахуванням самої багатовекторної природи процесу самореалізації особистістю себе як духовної істоти, який завжди несе в собі ризики та не підпорядковується єдиним нормативним установкам «правильності». Разом з тим духовне здоров'я має і соціокультурний вимір як якісна характеристика соціуму через його ціннісно-сміслові домінанти, розкриваючи специфіку духовного життя суспільства чи історичної епохи, шляхи духовного зростання сучасної цивілізації тощо [12, с. 39].

Таке різноманіття змісту поняття духовного здоров'я дозволяє схарактеризувати його як якісну визначеність ціннісно-сміслового світу людини та соціуму, як ціннісно-сміслову характеристику людини і її буття в світі, яка визначає спосіб та спрямованість самовизначення і саморозвитку людини в бутті,

визначає цінності і смисли життєдіяльності, природу її світобачення та власного життєвого світу [2, с. 13].

Духовне здоров'я як поняття відображає рівень розвитку духовних потенцій людини та форми їх існування, оскільки душевне і духовне у людині в залежності від рівня свого розвитку та форм прояву можуть відображати не лише дійсну людську сутність та сутність її буття. Духовне нездоров'я не є абстрактною річчю, і багато дослідників присвятили свої роботи конкретизації його форм. Духовні захворювання, причиною яких є втрата сенсу життя, прийнято класифікувати за наступними напрямками: а) екзистенціальний вакуум (по Ролло Мэю – спустошеність душі); б) група ноогенних неврозів (по Віктору Франклу – через невіршені або неправильно вирішені духовні проблеми, учинки всупереч велінням совісті); в) нудьга як «безблагодатний» стан (виникає з бездуховного дозвілля, ліності, зневіри), своєрідний механізм інтрапсихічного захисту, спосіб втечі від себе; г) онтологічний шок – страх, розпач, безнадійність, пов'язані з усвідомленням безглуздості існування; д) самогубство (з екзистенціальних або демонстративних мотивів) як трагічна розв'язка духовної катастрофи, морального нещастя. «Симптоми духовних недуг, розглянутих у контексті втрати сенсу життя, утворюють строкагу, суперечливу картину, – вказує російська дослідниця Н. Творогова. – Головна ознака духовної трагедії особистості полягає в тому, що людина не здатна знайти сенс життя, або втрачає його; люди страждають від втрати самих себе, змісту й корінних цінностей свого буття; губиться почуття повноти буття, життєвий тонус знижується, розмиваються цілі» [11, с. 47].

Поняття духовного здоров'я є протилежним поняттю такого «духовного нездоров'я» і показує домінування в духовному світі людини загально-універсальних, а не утилітарних смислів життя та цінностей і її здатність відповідально ставитись до світу і особисті до себе. Духовне здоров'я також показує відсутність різноманітних перетворених форм душевності і духовності, які вказують на наявність у особистості розщеплення зовнішнього і внутрішнього в духовно-душевному житті, коли буття людини втрачає цілісність і зв'язність. Враховуючи все сказане, духовне здоров'я доцільно визначити як філософську категорію, яка визначає міру духовного розвитку особистості у вигляді позитивної спрямованості її смисложиттєвих орієнтирів, цінностей, ідеалів як виразу духовної природи людини та її справжнього буття у соціумі та світі.

У філософії освіти духовне здоров'я виступає передусім як концепт, який має методологічне та цілепокладальне значення стосовно філософського осмислення освітніх феноменів. Ця роль поняття духовного здоров'я впливає з його сутності як інтегральної характеристики особистості, яка у свою чергу знаходиться у центрі освітньої діяльності. Найбільше значення для філософії освіти поняття духовного здоров'я має у контексті розкриття духовного удосконалення людини як головної мети освітньої діяльності. «Освіта у її сутнісному плані являє собою процес «конструювання» духовного світу особистості шляхом активної й діяльної проекції якостей, що формуються (елементів) на зовнішній персоніфікований образ, який інтеріоризується й стає своєрідною «духовною домінантою», що поєднує й підпорядковує всі складові внутрішнього

світу особистості. Отже, метою освітньої діяльності є формування образу *особистості*, що максимально повно виражає потенціали людини» [3, с. 20].

Загалом існуючі філософсько–освітні підходи до аналізу духовного здоров'я є конкретизацією загальнофілософських засад його дослідження стосовно освітніх процесів та феноменів. Духовне здоров'я розглядається як інтегральна якість особистості, що сприяє її самореалізації у культурно–освітньому просторі на основі вищих духовних цінностей; найбільша його цінність з погляду організації освітньої діяльності полягає у детермінації аксіологічного вектора у спрямуванні особистісних освітніх траєкторій та більш широко – програм особистісної життєдіяльності. Використання концепту духовного здоров'я для конкретизації цілей освітньої діяльності допомагає враховувати соціокультурний контекст духовного виховання особистості і відповідно сприяє подоланню розриву між реальною ситуацією та бажаною моделлю соціуму. Використання методологічного потенціалу концепту духовного здоров'я в освітньому процесі є механізмом укорінення в повсякденність духовних ідеалів і цінностей, що можливо завдяки освітній інституціоналізації соціокультурних засад духовності та переводу їхнього функціонування в режим звичних повсякденних операцій засобами освітнього впливу на особистість.

На нашу думку, основна методологічна функція концепту духовного здоров'я у філософії освіти пов'язана з вирішенням проблеми цілісності розвитку людини як істоти, в якій домінує духовне начало. Адже метою освіти, як вказує педагог А. Яфальян, є «самодостатня особистість, духовно багата і фізично досконала... [де] тіло – це матеріальна субстанція, форма, тонкий ... інструмент душі, духу, духовності» [13, с. 139].

У межах філософського розуміння духовного здоров'я як культурного феномену більш глибокий зміст отримують сучасні концепції гуманізації освіти, оскільки концепт духовного здоров'я у культурному вимірі прямо входить до методологічних засад культурологічної переорієнтації постнекласичної освіти. «Якщо підійти до поняття здоров'я в широкому загальнокультурному сенсі, – вказує відомий культуролог А. Ковалевська, – то стане очевидним, що воно виступає як певний інтегральний критерій для оцінки способу життя людини, правильності або помилковості обраного шляху. Інакше кажучи, ми підходимо тут до проблеми дійсності людського буття» [4, с. 44].

У сучасних умовах однією з головних методологічних проблем філософського обґрунтування освітньо–виховних ідеалів є їх інтерпретація у контексті системних соціокультурних змін постіндустріального зразка. Є ціла низка причин, які вимагають конституювання саме духовності та духовного здоров'я як цілей освітнього процесу постнекласичного типу, виходячи з характеристик постіндустріального суспільства. Передусім мова йде про кризу класичних ціннісних пріоритетів в умовах ціннісно–сміслового плюралізму, соціокультурної невизначеності ідеалів і ціннісних орієнтирів особистості та нестабільності самої ідентичності соціального суб'єкта. «Сучасне навколишнє середовище руйнівне для людини, протистояти йому може тільки духовна особистість, що сформувався в лоні національної культури. Руйнівна й сучасна система

освіти, заснована на розумінні інформації як мети, що є «антиособистісним» [5, с. 19].

Особливо слід вказати на феномени медійної культури, які є в сучасних умовах соціокультурним середовищем, життєвим простором буття людини. Забруднення медійно–інформаційного простору, у якому відбувається формування людської свідомості, можна зіставити із забрудненням природного середовища людського проживання. Донедавна прямі наслідки технологічного впливу на природу не сприймалися як явища, що загрожують самій людині, а сьогодні негативний вплив медіа–середовища на духовне здоров'я людини знаходиться поза фокусом соціальної уваги. Відтак у першу чергу важливим є суспільне розуміння того, що загрози людині та її духовному здоров'ю від забруднення медійно–інформаційного середовища буття не менші, ніж екологічні. Таке розуміння наступить тим швидше, чим вірніше суспільство усвідомить значення вказаного середовища як середовища формування духовного світу людини, а не тільки середовища практично значимих для її освіти та життя відомостей.

Для адекватного, самостійного розуміння світу у медіа–культурі потрібна розумова здатність до реконструкції і реконструкції ідей, культурних мемів, тобто здатність до критичного, діалектичного мислення. А можливим це є лише завдяки соціалізації особистості, серйозним пізнавальним, гносеологічним зусиллям волі; через взаємодію з іншими соціальними інститутами, передусім сферою освіти та мистецтва як джерел формування вищих духовних цінностей.

Висновки. Саме тому, негативні феномени є результатом зміни глобального процесу продукування та поширення цінностей в умовах інформаційного суспільства та системної раціоналізації в умовах глобальних мас медіа. За таких умов створюються соціально–комунікативні передумови для тотальної раціоналізації та масовизації цінностей, що приводить до руйнування цілісності ціннісно–сміслових компонентів духовного світу особистості. Освітній процес, який орієнтується виключно на підтримку такої функціональної раціональності, приводить до формування нецілісної у духовно–ціннісному плані особистості. Відтак можна говорити про вичерпаність класичних освітніх ціннісних орієнтирів раціоналістичного характеру і неминучість їх заміни аксіологічним, емпатичним, духовним ставленням до світу. Формування духовності особистості є основною соціокультурно детермінованою метою та змістом сучасної освітньої діяльності, і духовне здоров'я у цьому контексті виступає критеріальною основою її результативності.

Список використаних джерел

1. Белая О. П. Инновационное образовательное пространство и инновационная культура общества: диалектика взаимовлияния / О. П. Белая, В. И. Горюва // Вестник Московского государственного областного университета. Серия: Педагогика. – 2010. – №3. – С.15–19.
2. Вознюк А. В. Интегральная концепция соматического и духовного здоровья личности / Вознюк А. В. – Житомир: Изд–во ЖГУ им. И. Франко, 2013. – 715 с.
3. Запесоцкий А. С. Основные парадигмы и модели образовательной деятельности / А. С. Запесоцкий // Философия социальных и гуманитарных наук: учеб. пособие / под ред. С. А. Лебедева. – М.: Акад. проект, 2006. – Разд. II, Гл.5. – С.8–28.

4. Ковалевская А. Ф. Проблема здоровья человека в контексте ценностного подхода / А. Ф. Ковалевская // Гуманитарный вектор. – 2009. – №2. – С.40–45.
5. Кучерова О. Е. Проблема духовно–нравственного здоровья в современном воспитании / О. Е. Кучерова // СПО. – 2006. – №10. – С.18–21.
6. Лем С. Абсолютная пустота / Собрание соч.: в 10 т. / С. Лем. – М.: Текст, 1995. – Т.10. – 345 с.
7. Малярчук Н. Н. Индивидуальное здоровье как отражение телесной, душевной и духовной природы человека / Н. Н. Малярчук // Исторические, философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение. Вопросы теории и практики. – 2012. – №6–1. – С.141–144.
8. Ортега–и–Гассет Избранные труды / Ортега–и–Гассет. – Пер. с исп. / Сост. А. М. Руткевич. – М.: Издательство «Весь Мир», 1997. – 348 с.
9. Печчеи А. Человеческие качества / А. Печчеи. – М.: «Прогресс», 1985. – 312 с.
10. Семилетенко Л. В. Информационно–культурологическая составляющая медиаобразования / Л. В. Семилетенко // Вестник Череповецкого государственного университета. – 2012. – Т.2. – №4. – С.124–127.
11. Творогова Н. Д. Духовное здоровье / Н. Д. Творогова // Вестник Университета Российской академии образования. – 2006. – №4. – С.44–53.
12. Шиян О. І. Здорова школа: аспекти духовного здоров'я / О. І. Шиян, Л. Г. Кудрик. – Львів: Літопис, 2011. – 91 с.
13. Яфальян А. Ф. Влияние искусства на духовное здоровье ребенка в условиях школы самовыражения / А. Ф. Яфальян // Педагогическое образование в России. – 2009. – №1. – С.130–142.

References

1. Belaja O. P. Innovacionnoe obrazovatel'noe prostranstvo i innovacionnaja kul'tura obshhestva: dialektika vzaimovlijanija / O. P. Belaja, V. I. Gorovaja // Vestnik Moskovskogo gosudarstvennogo oblastnogo universiteta. Serija: Pedagogika. – 2010. – №3. – С.15–19.
2. Voznjuk A. V. Integral'naja koncepcija somaticheskogo i duhovnogo zdorov'ja lichnosti / Voznjuk A. V. – Zhitomir: Izd-vo ZhGU im. I. Franko, 2013. – 715 s.
3. Zapesockij A. S. Osnovnye paradigmy i modeli obrazovatel'noj dejatel'nosti / A. S. Zapesockij // Filosofija social'nyh i gumanitarnykh nauk: ucheb. posobie / pod red. S. A. Lebedeva. – М.: Akad. proekt, 2006. – Razd. II, Gl.5. – С.8–28.
4. Kovalevskaja A. F. Problema zdorov'ja cheloveka v kontekste cennostnogo podhoda / A. F. Kovalevskaja // Gumanitarnyj vektor. – 2009. – №2. – С.40–45.
5. Kucherova O. E. Problema duhovno–nравstvennogo zdorov'ja v sovremenom vospitanii / O. E. Kucherova // SPO. – 2006. – №10. – С.18–21.
6. Lem S. Absolutnaja pustota / Sbranie soch.: v 10 t. / S. Lem. – М.: Tekst, 1995. – Т.10. – 345 s.
7. Maljarchuk N. N. Individual'noe zdorov'e kak otrazhenie telesnoj, duševnoj i duhovnoj prirody cheloveka / N. N. Maljarchuk // Istoricheskie, filosofskie, politicheskie i juridicheskie nauki, kul'turologija i iskusstvovedenie. Voprosy teorii i praktiki. – 2012. – №6–1. – С.141–144.
8. Ortega–i–Gasset Izbrannye trudy / Ortega–i–Gasset. – Per. s isp. / Sost. A. M. Rutkevich. – М.: Izdatel'stvo «Ves' Mir», 1997. – 348 s.
9. Pechchei A. Chelovecheskie kachestva / A. Pechchei. – М.: «Progress», 1985. – 312 s.
10. Semiletenko L. V. Informacionno–kul'turologicheskaja sostavljajushhaja mediaobrazovanija / L. V. Semiletenko // Vestnik Cherepoveckogo gosudarstvennogo universiteta. – 2012. – Т.2. – №4. – С.124–127.
11. Tvorogova N. D. Duhovnoe zdorov'e / N. D. Tvorogova // Vestnik Universiteta Rossijskoj akademii obrazovanija. – 2006. – №4. – С.44–53.
12. Shyjan O. I. Zdorova shkola: aspekty duhovnogo zdorov'ja / O. I. Shyjan, L. G. Kudryk. – L'viv: Litopys, 2011. – 91 s.
13. Jafal'jan A. F. Vlijanie iskusstva na duhovnoe zdorov'e rebenka v uslovijah shkoly samovyrazhenija / A. F. Jafal'jan // Pedagogicheskoe obrazovanie v Rossii. – 2009. – №1. – С.130–142.

Velicodna Y. M., candidate of Philosophy, docent of department of education and health culture of Dnipropetrovsk Regional Institute of Postgraduate Education (Ukraine, Dnipro), ippoJane@gmail.com

Spiritual health as a cultural phenomenon: philosophical and educational approach

The interpretation of spiritual health in an ontological dimension is based on an understanding of the self-determination of a person as a vital activity, the ability to represent in the forms of subjective activity the universal properties and connections of objective reality. Having a creative and basic character, spiritual health as a measure of the ability to create a culture and self-creation constantly remains extremely relevant to any society. Spiritual health as a concept reflects the level of development of spiritual potentials of man and the form of their existence, since the spiritual and spiritual in man, depending on their level of development and forms of manifestation, can reflect not only the true human essence and the essence of its existence. It is expedient to define spiritual health as a philosophical category, which determines the extent of the spiritual development of the individual in the form of a positive orientation of its sense-oriented landmarks, values, ideals as a manifestation of the spiritual nature of man and of his true being in society and in the world. The greatest importance for the philosophy of education is the concept of spiritual health in the context of the disclosure of spiritual perfection of man as the main goal of educational activity.

Keywords: spiritual health, philosophy of education, development, identity, culture.

УДК 37.026.9

Гальченко М. С.,

кандидат філософських наук, директор,
Інститут обдарованої дитини НАПН України
(Україна, Київ), halchenko@yahoo.com

ІННОВАЦІЙНА ОСВІТА В МЕТОДОЛОГІЇ СУЧАСНИХ ПОСТНЕКЛАСИЧНИХ ПРАКТИК

Досліджується проблема інноваційної освіти, яка постає основним фактором сучасного соціального, економічного і культурного прогресу. Автор вказує на необхідність створення національної інноваційної системи освіти, в якій повинні будуть бути враховані всі досягнення в області соціальних наук, інтерактивного спілкування, об'єктивні і суб'єктивні умови здійснення навчального процесу. Показана необхідність розробки стратегії освітньої діяльності, заснованої на креативі мислення.

Ключові слова: інновація, креатив, освіта, мислення, знання, освітній простір, економіка знань.

Освіта має вирішальне значення для формування інтелектуального потенціалу, побудови демократичного суспільства, в одержанні знання, необхідного для удосконалення всіх сфер життя. Для усталеного підвищення життєвого і культурного рівня суспільства має значення *інноваційне знання*, яке перетворилось в найбільш важливий фактор економічного розвитку. В доповіді Всесвітнього банку про сучасний розвиток підкреслюється заснованість більшості передових в технологічному відношенні економік на знаннях, на його нових галузях і дисциплінах. В передових країнах реально зростання додаткової вартості в сферах, заснованих на інноваційних знаннях, за останні десятиліття постійно перевищує темпи загального економічного зростання. Процес глобалізації прискорює ці тенденції, оскільки при формуванні конкретних переваг тієї чи іншої країни на чільне місце все в більшій мірі ставляться знання. Порівняльні переваги країн все менше визначаються багатством природних ресурсів або дешевою робочою силою, і все більше – технічними інноваціями і конкурентним застосуванням знань.

Економічне зростання сьогодні є в такій же мірі процесом накопичення знань, як і процесом